

Małgorzata Lasota

Czynniki motywujące sprawców samobójczych ataków terrorystycznych

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii
Obrony Narodowej nr 1, 125-134

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

CZYNNIKI MOTYWUJĄCE SPRAWCÓW SAMOBÓJCZYCH ATAKÓW TERRORYSTYCZNYCH

Rozważania zawarte w artykule poświęcono problematyce czynników motywujących samobójczych zamachowców do wykonywania ataków. Zdarzenia z 11 września 2001 roku, a także udaremnione próby zamachów na wielką skalę, jak np. w Londynie, gdzie 11 sierpnia 2006 roku planowano porwać siedem samolotów pasażerskich lecących do Stanów Zjednoczonych, które miały tam uderzyć w obiekty publiczne; 23 grudnia 2009 roku, kiedy samobójczy zamachowiec próbował zdetonować ładunek wybuchowy w samolocie nad Detroit, w którym znajdowało się 278 pasażerów i 11 członków załogi, a spadające części miały dodatkowo spowodować jeszcze więcej ofiar na ziemi¹⁸³, przekonują, że problem jest wciąż aktualny.

Z ogólnego przeglądu literatury wynika, że terroryzm samobójczy w wąskim ujęciu (wg Marthy Crenshaw z Uniwersytetu Stanford), oznacza: *akty terroryzmu, w których śmierć sprawcy jest koniecznym warunkiem ich przeprowadzenia*¹⁸⁴. Inna definicja (Yorama Schweitzera, izraelskiego eksperta w dziedzinie terroryzmu samobójczego), opisuje to zjawisko, jako: *politycznie motywowany akt przemocy popełniany przez samoświadomą jednostkę (lub jednostki), która aktywnie i z premedytacją powoduje własną śmierć z zamiarem zniszczenia określonego celu. Śmierć sprawcy jest przy tym koniecznym warunkiem powodzenia misji*¹⁸⁵.

Z powyższych definicji wynika, że śmierć sprawcy jest koniecznością, a nie efektem ubocznym działalności terrorystycznej. Samobójczy zamachowiec zdaje sobie sprawę i jest świadomy faktu, że zginie w czasie przeprowadzania ataku, czyli samobójczy atak terrorystyczny nie zaistnieje, jeśli zamachowiec nie zginie podczas jego wykonywania. Samobójczymi zamachami terrorystycznymi nie są więc te, podczas których terroryści ponieśli śmierć z powodu nie dość sprawnego opuszczenia strefy rażenia, stawiali opór czy zdetonowali ładunki wybuchowe rozmieszczone na ciele bądź w pobliżu, z powodu niepowodzenia danej akcji terrorystycznej.

Samobójcze ataki terrorystyczne to skuteczna broń i strategia działania. Powoduje bowiem: *ogromne szkody w liczbie osób zabitych, a także*

¹⁸³ K. Dobija, *Współczesne i przyszłe zagrożenia terroryzmem lotniczym*, Bellona, 2010, nr 2, s. 29.

¹⁸⁴ www.webook.pl/w-244,TERRORYZM_SAMOBOJCZY.html. Dostęp 23.01.2012.

¹⁸⁵ Ibidem.

szkody materialne i psychologiczne w postaci paniki i hysterii ludności cywilnej¹⁸⁶. Jednym z przykładów skuteczności samobójczych ataków terrorystycznych jest pierwsza intifada, gdzie *zamachy te stanowiły 1% wszystkich zamachów, a spowodowały 50% wszystkich ofiar*¹⁸⁷. Na początku XXI wieku samobójcze ataki terrorystyczne, podczas których zginęło tysiące ofiar, (a jeszcze więcej odniosło rany), przeniesione zostały na teren Stanów Zjednoczonych i Europy:

- 11 września 2001r. w zamachach na World Trade Center w Nowym Jorku zginęły 2973 osoby¹⁸⁸;
- 11 marca 2004r. w czasie ataku w Madrycie zginęło 191 osób, a 1858 zostało rannych¹⁸⁹;
- 21 lipca 2005r. podczas zamachu w Londynie śmierć poniosły 52 osoby, a ponad 700 zostało rannych¹⁹⁰.

W latach 1981-2006 odnotowano 1200 ataków samobójczych, w których zginęło 14 599 osób, co stanowi 32% wszystkich ofiar terroryzmu¹⁹¹. Tylko w Iraku w latach 2003 – 2010 zginęło z powodu samobójczych terrorystów 12 284 cywili, 200 żołnierzy sił koalicyjnych, a 30 644 zostało rannych¹⁹².

Wyżej wymienione dane zawierają jedynie liczbę ofiar śmiertelnych i osób, które zostały ranne fizycznie, nie uwzględniają one psychologicznych i emocjonalnych skutków zamachów. Przykładem na diametralną zmianę życia tych, którzy przeżyli, są słowa Anat Berko, (pułkownika armii izraelskiej), która uzyskała tytuł doktora za badania przypadków samobójczych terrorystów: *Są tysiące ludzi, którzy każdego ranka tylko w ułamku chwili między snem, a nawrotem wspomnień zaznają spokoju. Są dzieci bez matek albo bez rodzeństwa, ojcowie pozbawieni synów [...] owdowiałe kobiety, uczniowie, którzy stracili kolegów, żołnierze pozbawieni towarzyszy broni – wszelkie możliwe kombinacje grozy*¹⁹³.

W związku z powyższym należałoby postawić pytanie: **Kim są terroryści decydujący się popełniać masowe mordy i co motywuje ich do wysadzania się razem z ofiarami?**

Początkowo, w latach 80. XX wieku, profil samobójczego terrorysty kojarzony był z młodym, biednym mężczyzną, wyalienowanym i słabo wykształconym nieudacznikiem. W późniejszych latach profil ten został pod-

¹⁸⁶ B. Hołyst, *Terroryzm*, Warszawa 2011, Tom 1, s. 832.

¹⁸⁷ www.webook.pl/w-244,TERRORYZM_SAMOBOJCZY.html. Dostęp 23.01.2012.

¹⁸⁸ pl.wikipedia.org/wiki/Zamach_z_11_wrzesnia_2001. Dostęp 23.01.2012.

¹⁸⁹ pl.wikipedia.org/wiki/Zamach_z_11_marca_2004. Dostęp 23.01.2012.

¹⁹⁰ [pl.wikipedia.org/wiki/Zamach_w_Londynie_\(21_lipca_2005\)](http://pl.wikipedia.org/wiki/Zamach_w_Londynie_(21_lipca_2005)). Dostęp 23.01.2012.

¹⁹¹ yaleglobal.yale.edu/content/what-motivates-suicide-bombers-0. Dostęp 23.01.

2012.

¹⁹² www.iraqbodycount.org/analysis/numbers/lancet-2011/. Dostęp 23.01.2012.

¹⁹³ A. Berko, *Droga do raju. Świat wewnętrzny zamachowców samobójców*, Poznań 2010, s.11-12.

ważony. Okazało się, że samobójczymi zamachowcami są osoby dobrze wykształcone, pochodzące z klasy średniej, nie tylko mężczyźni, również kobiety i dzieci¹⁹⁴. Wśród terrorystów spotyka się wielu studentów. Samobójczy zamachowcy nie są niepoczytali, nie są też psychopatami. Zdaniem Johna Horgana, psychopaci eliminowani są już w początkowym etapie rekrutacji do organizacji terrorystycznej. Ich działania mogłyby być nieprzewidywalne i mogliby (na przykład) nie dochować tajemnicy, czy czerpać przyjemność ze stosowania przemocy, przez co mogliby się przyczynić do niepowodzenia ataku lub zdekonspirowania siatki terrorystycznej¹⁹⁵. Samobójczy terroryści nie muszą być fanatykami religijnymi, choć religia może być poważnym motywatorem. Nie mają najczęściej zaburzeń osobowości, a ataki wykonują z powodów politycznych, z chęci osiągnięcia specyficznych celów strategicznych (np.: zmuszenie do ustępstwa czy osiągnięcie większego wsparcia).

Motywacja podejmowania działania w zakresie przeprowadzania samobójczych ataków terrorystycznych jest bardziej złożona, a próby jej wyjaśnienia i zrozumienia spowodują, że będzie można skuteczniej zapobiegać tego rodzaju agresji lub całkowicie ją wyeliminować. Aby przejść do dalszych rozważań, należy przybliżyć termin motywacji. Motywacja to zjawisko wielowymiarowe. Opis poszczególnych teorii motywacji przekracza zakres artykułu. Niezbędne wydaje się jednak zdefiniowanie terminu motywacja i określenie jej funkcji.

W Encyklopedii Pedagogicznej określono motywację jako *ogół procesów w systemie nerwowym, które:*

- a) *przejawiają się tendencją lub przeciwtendencją do ukierunkowanej aktywności;*
- b) *wywołują i pobudzają tę aktywność, tłumiąc inne tendencje;*
- c) *sygnalizują satysfakcję lub dyssatisfakcję, stopień zaspokojenia potrzeb lub realizacji zadań*¹⁹⁶.

Tymczasem w Wolnej Encyklopedii Wikipedia zdefiniowano motywację jako: *stan gotowości istoty rozumnej do podjęcia określonego działania, to wzbudzony potrzebą zespół procesów psychicznych i fizjologicznych określający podłoże zachowań i ich zmian*¹⁹⁷.

Zachowanie jednostki jest ukierunkowane na osiągnięcie istotnych dla niej celów i prowadzi do zamierzonych wyników poprzez proces motywacyjny, który składa się z pojedynczych motywów, określanych jako *przeżycie pobudzające człowieka do działania lub powstrzymujące go, przeszkadzające*

¹⁹⁴ politologia.dl.interia.pl/UAM/FII/ZamachySamobojcze.pdf. Dostęp 23.01.2012.

¹⁹⁵ Ibidem.

¹⁹⁶ W. Pomykała (red.), *Encyklopedia Pedagogiczna*, Warszawa 1993, s.384.

¹⁹⁷ pl.wikipedia.org/wiki/Motywacja. Dostęp 23.01.2012.

dzające jego wykonaniu¹⁹⁸. W istocie więc, mamy do czynienia z wieloma motywami, posługujemy się pojęciem systemu motywacji, który stanowią wzajemnie powiązane motywy ludzkiego działania¹⁹⁹. Z powyższych definicji wynikają funkcje motywacji, takie jak:

1. Zmiana gotowości do działania - jednostka staje się bardziej aktywna, dzięki czynnikom motywacyjnym (np. emocjom);
2. Percepcja jednostki zostaje ukierunkowana na wybiórczy odbiór informacji, zgodnie z nastawieniami, oczekiwaniami i dążeniami motywującego;
3. Ukierunkowanie działań²⁰⁰.

Wywoływanie, ukierunkowanie, podtrzymywanie chęci do wykonywania samobójczych ataków terrorystycznych, dla osiągnięcia dwójakiego rodzaju celu: **maturalnego** (np. środków na utrzymanie rodziny) i **niematerialnego** (np. osiągnięcie odkupienia i pójście do raju po śmierci) powoduje, że system społeczny, w którym samobójczy zamachowiec żyje, można wymienić jako pierwszy czynnik motywujący terrorystów do podejmowania samobójczych zamachów. Według Brunona Hołysta, *terrorystyci samobójcy wyrastają w zamkniętych społecznych systemach, pielęgnujących nienawiść i przemoc*²⁰¹. Ten system społeczny, pobudzający w określony sposób do działania, to świat islamu, nie cały, ale ten zamknięty na Zachód, nie chcący kontaktu, pragnący zachować tożsamość religijną i etniczną, interpretujący Koran, jako źródło zachęcające do agresji, nienawiści i męczeństwa, którego nie wyznaczają granice państw. Nawet dzieci imigrantów z krajów islamskich wychowane i żyjące w demokratycznych, zachodnich społeczeństwach, czują się tam wyobcowane i reagują agresją. Wielu spośród nich popiera akty terroru (w Wielkiej Brytanii zamachy popiera 13% muzułmanów)²⁰². Według danych tajnej amerykańskiej depechy (ujawnionej przez Wikileaks) 32 % *muzułmanów z brytyjskich kampusów uważa, iż zabijanie w imię religii jest uzasadnione, zaś 40 % spośród nich chce, by muzułmanie żyjący w Wielkiej Brytanii podlegali prawu koranicznemu – szariatowi*²⁰³.

Z analizy literatury wynika, że następnym czynnikiem motywującym terrorystę samobójcę jest wychowanie i edukacja w rodzinie, placówkach dydaktycznych, meczetach, medresach, w których czci się samobójczych zamachowców, uważając ich za męczenników i bohaterów. Uwagę skupio-

¹⁹⁸ Ibidem.

¹⁹⁹ www.soc.org.edu.pl/PL/emp_Pawlowska/res/proces_motywacji.pdf. Dostęp 23.01.2012.

²⁰⁰ Ibidem.

²⁰¹ B. Hołyst, op.cit., s.831.

²⁰² Ibidem, s. 830.

²⁰³ www.euroislam.pl/index.php/2010/12obama-chce-wspierac-brytyjskich-muzułmanow/. Dostęp 21.01.2012.

no, tylko na ośrodkach, mających powiązania z organizacjami terrorystycznymi, nie wolno uogólniać skali występowania zjawiska na wszystkie rodziny, szkoły, wyższe uczelnie, meczety. Rozważania zawężono do tych środowisk, które nie zgadzają się z oświadczeniem tureckiego przywódcy duchowego Fethullaha Gulena, który po zamachach na WTC stwierdził że, *terror nie może być nigdy stosowany w imię islamu [...] terrorysta nie może być muzułmaninem, a muzułmanin nie może być terrorystą. Muzułmaninowi wolno być jedynie przedstawicielem i symbolem pokoju, dobrobytu oraz pomyślności*²⁰⁴.

Rodzina odgrywa ważną rolę w procesie kształcenia i wychowania dziecka. Jej pozytywne nastawienie do terroryzmu samobójczego ma wpływ na dziecko i w ten sposób motywuje je do takiego nastawienia. Opinie i działania rodziców kształtują charaktery dzieci. I tak, rodzice ozdabiają zdjęcia osób, które z sukcesem przeprowadziły samobójcze ataki terrorystyczne, ściany mieszkań. Kultuwują pamięć o terrorystach, przekazując opowiadania o nich z pokolenia na pokolenie. Rodziny zamachowców otrzymują pomoc finansową - nie tylko współmałżonek, ale też dzieci, rodzice i rodzeństwo. Działania te silnie motywują do akceptowania i chęci wykonania zamachu. Dobrym przykładem jest Mirjam Farhat – kandydatka Hamasu do Palestyńskiej Rady Legislacyjnej. Zdobyła mandat, a do kampanii wyborczej przystąpiła z rozpoznawalnym nazwiskiem, jako matka syna męczennika. Wystąpiła u jego boku na nagraniu video, chwając decyzję syna o wykonaniu zamachu samobójczego.

Terminy: **wychowanie i edukacja** mają asocjacje pozytywną, kojarzone są z oddziaływaniem na jednostkę, w celu wywołania trwałych, pozytywnych zmian w różnych sferach funkcjonowania: umysłowej, kulturowej, społecznej, ale mogą mieć także konotacje negatywne, kiedy zmiany te nie są pozytywne dla jednostki. Aby stać się wyznawcą radykalnego islamu i bojownikiem w świętej wojnie, należy przejść proces indoktrynacji, nazywany w systemie hamasowskim procesem dydaktycznym. Program kształcenia organizacji terrorystycznych np. Hamasu (Islamski Ruch ru)²⁰⁵, partii politycznej Autonomii Palestyńskiej, uznanej przez większość państw za organizację terrorystyczną, cały czas kontroluje i nadzoruje swojego ucznia. Edukacja rozpoczyna się już w przedszkolach (tych finansowanych przez terrorystów), gdzie podczas uroczystej promocji rozpoczętej od recytacji wersetów Koranu i złożenia przysięgi *kontynuowania dżihadu, oporu i intifady*²⁰⁶ dzieci występują w strojach zamachowców

²⁰⁴ E. Capan (red.), *Terroryzm i zamachy samobójcze. Muzułmański punkt widzenia*, Warszawa 2007, s. 11-12.

²⁰⁵ M. Levitt, *HAMAS polityka, dobroczynność i terroryzm w służbie dżihadu*, Kraków 2008, s. 28.

²⁰⁶ *Ibidem*, s. 173.

samobójców, jedno z nich odgrywa rolę szejka Ahmada Jassina (założyciela Hamasu), inne szejka Hassana Nasrallah (przywódcy Hezbollahu). Jeszcze inne dziecko zanurza ręce w czerwonej farbie, żeby wyglądały na zakrwawione. Dzieci odgrywają sztukę, która podkreślała obowiązek walki i kontynuowania oporu i intifady²⁰⁷.

W szkołach podstawowych i średnich rozdawane są zdjęcia zamachowców samobójców z Hamasu, zabitych podczas dokonywania zamachów, mające zachęcić młodzież, by poszła w ich ślady. Duży wpływ na dzieci i młodzież mają także celebryci znani z mediów: telewizji, radia, Internetu np. piosenkarze lub zespoły muzyczne, które również mogą motywować do aprobowania terroryzmu poprzez wychwalanie samobójczych terrorystów swoich utworach. W czasie wiecu zorganizowanego dla uczczenia śmierci jednego z terrorystów, odbywającego się w tym samym czasie co konferencja prasowa Centralnego Palestyńskiego Komitetu Wyborczego pięcioosobowy chór śpiewał: *O samobójco, owiń się pasem z materiałami wybuchowymi i napełnij scenę krwią*²⁰⁸.

Z totalną indoktrynacją związany jest też wypoczynek dzieci. Na obozach organizowanych bądź finansowanych przez organizacje terrorystyczne poddawane są one nie tylko lekcjom skrajnej formy islamu, ale także szkoleniu paramilitarnemu, a nawet treningowi posługiwania się bronią palną. W kwietniu 2001 roku Uniwersytet Islamski w Gazie przeprowadził badanie, z którego wynikało, że *49% dzieci w wieku od dziewięciu do szesnastu lat twierdziło, że brały udział w intifadzie, a 73% powiedziało, że ma nadzieję zostać męczennikiem*²⁰⁹. Dane te świadczą o wysokiej skuteczności prowadzonego procesu motywującego do wykonywania ataków samobójczych. Uniwersytety i szkoły wyższe również nie są wolne od radykalizującej działalności organizacji terrorystycznych. Indoktrynacja Hamasu w szkolnictwie wyższym polega na:

- drukowaniu i rozdawaniu ulotek i plakatów z wizerunkami samobójczych zamachowców, czczeniu ich pamięci jako męczenników w imię dobrej sprawy;
- drukowaniu zdjęć przywódców Hamasu i tekstów ich wypowiedzi (np.: zdjęcie Jassina i jego życzenie, aby *Bóg pozwolił nam umrzeć z honorem zarezerwowanym dla każdego, kto walczy w świętej wojnie, czyli dla mudżahedina*)²¹⁰;
- odgrywaniu scen zamachów samobójczych podczas uroczystości np. wyborów studenckich,

²⁰⁷ Ibidem, s. 173.

²⁰⁸ Ibidem, s. 183.

²⁰⁹ Ibidem, s. 177.

²¹⁰ Ibidem, s.177.

- uczestniczeniu głównych przywódców ugrupowań terrorystycznych w życiu studentów, poprzez spotkania na wiecach studenckich;
- prowadzeniu prohamasowskiej polityki wśród studentów, co ma spowodować popieranie przez nich zamachów samobójczych, jak też zachęcać do brania w nich udziału.

Następnym czynnikiem motywującym człowieka do popełnienia samobójczego ataku terrorystycznego jest działalność prowadzona przez meczety, finansowane przez członków i sympatyków organizacji terrorystycznych. Świątynie takie nie występują jedynie na obszarze krajów muzułmańskich, ale wszędzie tam, gdzie są diaspory muzułmańskie. Ekstremistyczny imam Abu Hamza al Masri stanął przed londyńskim sądem za prowadzenie działalności podburzającej do zamachów terrorystycznych w meczecie w Finsbury Park w Londynie. Znane są przykłady radykalizmu również z meczetu Abu Bakr w Madrycie, czy Al-Quds w Hamburgu oraz Islamskiego Centrum Kulturalnego w Mediolanie²¹¹. Nie tylko radykalne kazania motywują wiernych, ale także gloryfikacja samobójczych zamachowców, poprzez umieszczanie ich zdjęć na ścianach i traktowanie ich jako idoli i wzorów do naśladowania.

Zawiła indoktrynacja organizacji terrorystycznych tworzy w umysłach tych, do których jest kierowana, uproszczony model świata i wroga²¹², co stanowi następny czynnik motywacyjny do chęci wykonania samobójczego zamachu terrorystycznego. Wrogiem jest zachodnia cywilizacja wymagająca unicestwienia w ramach rewolucji islamistycznego dżihadu (świętej wojny). Muzułmanie dzielą dżihad na większy i mniejszy.

Dżihad większy to starania i dążenie wyznawcy islamu do stania się dobrym muzułmaninem, żyjącym zgodnie z wolą Boga. Ten rodzaj dżihadu składa się z pięciu części: odbycia pielgrzymki do Mekki, zachowania postu w czasie ramadanu, dobroczynności, wyznania wiary i regularnej modlitwy. Dżihad mniejszy to walka przemocą za wiarę, atak na terytorium niewiernych, w celu utworzenia państwa islamskiego, rozciągającego się od Maroka po Filipiny²¹³. Można łatwo zauważyć, że fundamentaliści islamscy interpretują świętą wojnę jako walkę zbrojną, prowadzącą do pozbawiania życia w celu zniszczenia wartości świata zachodniego i wprowadzenie przez to islamskiej kultury, moralnej czystości oraz wiary na całym świecie.

Kolejnym czynnikiem motywującym podejmowanie samobójczych ataków terrorystycznych jest potrzeba wzięcia udziału w walce dla wprowadzenia prawa boskiego na całym globie, nie tylko w krajach muzułmań-

²¹¹ M. Tomczak, *Ewolucja terroryzmu sprawcy-metody-finanse*, Poznań 2010, Instytut Zachodni, s. 164.

²¹² K. Kowalczyk, W. Wróblewski, *Oblicza współczesnego terroryzmu*, Toruń 2010, s. 99.

²¹³ M. Sageman, *Sieci terroru*, Kraków 2008, s. 1-2.

skich. Jednak studiując życiorysy samobójczych zamachowców, jak też tych, których atak nie doszedł do skutku z różnych powodów, zauważa się, że motyw religijny zdaje się mniej istotny od politycznego, który polega na postrzeganiu dżihadu jako obrony przed okupacją amerykańską (np.: w Iraku czy Afganistanie), a także izraelską okupacją Palestyny.

Jeszcze innym czynnikiem motywującym do działania terrorystę samobójcę jest *chęć zemsty, nienawiść i marzenie, aby zostać męczennikiem*²¹⁴. Według Brunona Hołysta *zamachowiec samobójca był świadkiem śmierci, bądź upokorzenia jego bliskiego*. Motyw nienawiści i chęci zemsty dotyczy często kobiet – samobójczych zamachowczyń, które poprzez atak pragną zemścić się np. na ojcach nie wyrażających zgody na małżeństwo z ukochanym mężczyzną lub nie mają perspektyw życiowych w nieudanym małżeństwie. Upokorzenie, zemsta, ale też altruizm zdają się odgrywać kluczową rolę na poziomie, nie tylko osobistym, lecz także organizacji terrorystycznej w kształtowaniu subkultury promującej zamachy samobójcze. Upokorzenie emocjonalnie atakuje i obniża samoocenę jednostki, jak też wiarę w prawo do życia w szacunku i miłości. Altruizm natomiast jest aktem samobójczej misji, nie tylko związanej z zabiciem siebie samego, ale ma szersze znaczenie: poprzez swoją śmierć samobójczy zamachowiec osiąga wielorakie cele (osobiste i wspólny dla organizacji). To oznacza, że ma poparcie społeczeństwa akceptującego ataki terrorystyczne, więc odnosi polityczny sukces, bo walczy o wolność. Samobójczy terrorysta osiąga odkupienie, idąc do raju. Używa martyrologii, aby zapewnić przeżycia społeczeństwu. Mści się za osobiste i społeczne upokorzenie. Przekazuje religijne bądź nacjonalistyczne przekonania. Wyraża winę i wstyd. Otrzymuje nagrody religijne i materialne. Ucieka od codziennego życia pod okupacją. Zapewnia środki na utrzymanie rodziny.

Ostatnim etapem przygotowania terrorysty samobójcy przez organizację jest zwiększenie jego motywacji do wykonania tego czynu. Polega to na podejmowaniu następujących działań:

1. Złożenie publicznej deklaracji o tym co nastąpi. Zamachowiec wyraża przed kamerą swoją wolę poniesienia śmierci za Allaha i teraz najkorzystniejsze jest dla niego podjęcie działania, zgodnego z tym co zapowiedział. Jeżeli nie wykona zadania, ucierpi jego samoocena, jak też ocena jego osoby przez członków organizacji i społeczeństwa.
2. Zaplanowanie nagrody za wykonanie zadania. Samobójczy terrorysta odkupuje winy i idzie do raju. Jego bliscy otrzymują pomoc finansową od organizacji oraz szacunek społeczny.
3. Analiza negatywnych konsekwencji niezrealizowania celu. Osoba przeznaczona do wykonania zamachu nie ma możliwości wycofania

²¹⁴ B. Hołyst, op.cit. s. 831.

się, jeżeli związana jest z Hezbollachem, w przypadku rezygnacji ładunek odpala członek organizacji. W przypadku Hamasu znane są rezygnacje, jednak zamachowcy rzadko wycofują się z obawy przed wstydem i uznaniem za tchórza i nieudacznika.

4. Wizualizacja celu, przekształcanie celu abstrakcyjnego w żywy, realny. Tu duże znaczenie mają zdjęcia i plakaty samobójczych zamachowców na ścianach przedszkoli, szkół, meczetów²¹⁵.

Motywacja poszczególnych samobójczych zamachowców do podejmowania ataku różni się, ale zawsze przyczyny są uwikłane w specyficzne okoliczności konfliktu politycznego, wykorzystującego samobójcze ataki terrorystyczne jako taktykę i broń. Prawie w 100% zamachy wykonują osoby mające powiązania z organizacjami terrorystycznymi. Zostały przez ich członków zrekrutowane, zindoktrynowane, otrzymały też materiały wybuchowe i informację o miejscu i czasie ataku. Nasuwa się wniosek, że przyczyny podejmowania samobójczych zamachów leżą nie w indywidualnych osobach, ale mają umocowanie w szerszych społecznych uwarunkowaniach, których zrozumienie jest priorytetowe dla rozwijania odpowiedniej polityki bezpieczeństwa. Tak więc, ważniejsze zdaje się zrozumienie działalności i celów organizacji terrorystycznych oraz systemu społecznego popierającego terrorizm, niż motywacji pojedynczych samobójczych terrorystów, służących jedynie jako symbol walki, pozyskiwaniu wsparcia finansowego dla organizacji, a również jako przykład dla nowych rekrutów w przyszłych misjach.

Liczba samobójczych ataków terrorystycznych utrzymuje się wciąż na wysokim poziomie ze względu na medialność zjawiska i jego najbardziej zabójczą formę przy niewielkich nakładach. Należy pamiętać, że 75% wszystkich znanych ataków samobójczych na świecie miało miejsce po atakach z 11 września 2001 roku. Powinno się zwrócić uwagę również na oddziaływanie skutków ataków samobójczych na społeczeństwo, gospodarkę, czy środowisko naturalne, nawet jeśli dochodzi do nich poza Europą. W październiku 2002 roku sprawcy ataku terrorystycznego uderzyli łodzią wypełnioną ładunkami wybuchowymi w supertankowiec *Limburg*. Nastąpił wówczas wyciek 90 tysięcy baryłek ropy naftowej, co spowodowało gwałtowny skok cen ropy naftowej²¹⁶.

²¹⁵ pl.wikipedia.org/wiki/Motywacja. Dostęp 23.01.2012.

²¹⁶ www.nato.int/docu/review/2007/issue1/polish/art4.html. Dostęp 23.01.2012.

Factors Motivating Perpetrators of Suicide Terrorist Attacks

Abstract: Suicide terrorist attacks cause unimaginable destruction and massive human losses and due to media, they generate enormous publicity for terrorists in an international dimension. Therefore, they are an attractive tool, weapon and strategy of terrorists' activity, who decide to commit these acts. In order to counteract this phenomenon effectively, it is necessary to learn and understand the motivation of suicide bombers to undertake these acts. The article explains the reasons that lead a man to make a decision of a suicide terrorist attack. Due to the fact that the article touches on a current problem, the identification of factors motivating suicide bombers will allow determining an appropriate security policy.